
Nye spesialister

NYE SPESIALISTER

Statiner hindrer ikke øyesykdom

Det finnes ingen effektiv behandling av makuladegenerasjon hos eldre. To mindre tverrsnittsstudier har antydnet at bruk av statiner kan ha en beskyttende effekt. Dette har man derfor sett nærmere på i en oppfølgingsstudie over fem år (Arc Ophthalmol 2003; 121: 1151 – 5).

Dessverre kunne hypotesen ikke bekreftes: Blant nesten 3 000 deltakere var det ingen signifikant redusert forekomst av makuladegenerasjon hos de 118 som brukte statiner. Det var heller ingen tegn til at bruk av statiner begrenset progresjonen av sykdommen.

Mer, men ikke flere med diabetes?

Den antatte økte forekomsten av type 2-diabetes kan være et resultat av at pasienter med sykdommen lever lenger, men ikke at det blir flere nye tilfeller. Det hevder danske epidemiologer. De har gjennomgått en medikamentdatabase i Fyn, og sammenliknet med registrerte dødsfall (Lancet 2003; 362: 537 – 8).

I løpet av årene 1993 – 1999 økte punktprevalensen av type 2-diabetes, mens dødeligheten på grunn av sykdommen sank. Insidensen så derfor ut til å være konstant. Ifølge en kommentar i samme tidsskrift, har en slik undersøkelsesmetode klare begrensinger (2003; 362: 503 – 4). Likevel er det viktige tall å ha med seg før man setter i gang tiltak for å begrense utbredelsen av denne livsstilssykdommen.

Helicobacter hemmer T-celler

Ny forskning avslører virkningsmekanismen til *Helicobacter pylori* (Science 2003; 301: 1099 – 1102). Bakterien undertrykker aktiviteten til T-cellene ved å skille ut et giftstoff kalt vakuolerende cytotoxin (VacA). Toksinet blokkerer translasjonen av en faktor som er nødvendig for å opprettholde T-cellens aktivitet, blant annet ved å koordinere gener involvert i immunresponsen.

Omkring halvparten av verdens befolkning er infisert med *Helicobacter pylori*. Det er mulig at den samme mekanismen også benyttes av andre typer bakterier som forårsaker kroniske infeksjoner.

Økt dødelighet blant over- og undervektige

En norsk undersøkelse avdekker høyere dødelighet blant overvektige og undervektige personer, men ikke blant moderat overvektige (Epidemiology 2003; 14: 293 – 9).

I perioden 1963 – 2000 ble det i en rekke helseundersøkelser målt høyde og vekt hos to millioner norske menn og kvinner i alder 20 – 74 år.

I oppfølgingsperioden døde 723 000 personer. Dødeligheten var høyere for folk med både høy og lav kroppsmasseindeks (BMI) sammenliknet med dem som hadde BMI i normalområdet eller som var moderat overvektig.

Data fra nyere helseundersøkelser viser at 0,2 % av norske 40-åringer er undervektige (BMI < 18,5). I den andre enden av skalaen er 13 – 16 % av mennene og 11 – 14 % kvinnene fete (BMI > 30). Videre er 50 % av mennene og 30 % av kvinnene overvektige (BMI > 25 – 30), mens henholdsvis 20 % og 10 % er moderat overvektige (BMI 25 – 27,5).

Vegetardiett mot høyt kolesterol?

En vegetardiett bestående blant annet av soya, auberginer og mandler kan senke kolesterolet like mye som medikamenter i kombinasjon med fettfattig kost. Det kommer frem i en liten enmåneds studie publisert i *JAMA* (2003; 290: 502 – 10).

46 personer deltok i studien. 16 spiste vegetardietten, 16 spiste en annen fettfattig diett, mens de resterende 14 spiste den fettfattige dietten og tok 20 mg lovastatin hver dag.

Gruppen som spiste vegetardietten hadde en gjennomsnittlig reduksjon i LDL-kolesterolet på 29 %. Omtrent samme reduksjon ble registrert i gruppen som kombinerte fettfattig diett og medikamenter (31 %). Gruppen som kun spiste fettfattig mat, hadde til sammenlikning en reduksjon i LDL-kolesterolet på kun 8 %.

Forskerne bak studien mener resultatene er så oppløftende at en videre utvikling og testing av vegetardietten kan bety et fullverdig alternativ til medisinerer for å senke kolesterolet.

Fedme og astma hos skolebarn

Er det sammenheng mellom fedme og astma blant skolebarn? I en amerikansk studie ble 3 800 barn undersøkt i perioden 1993 – 98 (Am J Epidemiol 2003; 158: 406 – 15). De hadde ikke astma ved oppstart av studien.

Risiko for astma var høyere blant overvektige (RR 1,5; 95 % KI 1,1 – 2,0) og fete barn (RR 1,6; 95 % KI 1,1 – 2,4). Risikoen for nyoppstått astma var særlig høy blant gutter og ikke-allergiske barn.

Antiflogistika forebygger Alzheimers sykdom

Observasjonsstudier har antydnet at antiflogistika kan beskytte mot Alzheimers sykdom, men resultatene har vært inkonsistente. En metaanalyse viser at preparatene gir en viss beskyttelse mot sykdommen, og effekten er større jo lenger preparatene blir brukt (BMJ 2003; 327: 128 – 31).

Analysen er basert på 15 studier publisert i perioden 1996 – 2002. Forfatterne understreker at det er knyttet usikkerhet til dosering, varighet av behandlingen og gevinsten av bruk av antiflogistika.

Antiflogistika forebygger kreft

En ny dansk undersøkelse dokumenterer at antiflogistika reduserer risikoen for kreft i tykk- og endetarm med 50 %. Medikamentene reduserer trolig også risikoen for kreft i magesekk, eggstokker og livmorhals (Br J Cancer 2003; 88: 1687 – 92).

Årsaken til denne effekten kan være enzymet COX-2, som kreftceller trenger for å spre seg. Ikke-steroid antiinflammatoriske midler (NSAID) hemmer COX-2, og tidligere studier har påvist at forstadier til kreft hos rotter kan fjernes ved at gi rottene NSAID-midler.

Studien er basert på 172 000 danskers forbruk av reseptpliktige NSAID-midler i perioden 1989 – 95. Den kreftforebyggende effekten var størst hos dem med det høyeste forbruket av antiflogistika, dvs. de som hadde innløst flere enn ti resepter.

Forfatterne advarer mot at man på egen hånd begynner at ta antiflogistika for å forebygge kreft, ikke minst pga. faren for alvorlige bivirkninger som magesår og mageblødninger.

Antiflogistika øker abortrisiko

Kvinner som bruker antiflogistika under svangerskapet, har høyere risiko for å abortere enn kvinner som klarer seg uten (BMJ 2003; 327: 368 – 71).

Amerikanske forskere intervjuet ca. 1 000 gravide kvinner om bruk av medikamenter under svangerskapet.

53 kvinner (5 %) rapporterte bruk av antiflogistika i løpet av svangerskapet. Justert hasardratio for spontanabort var 1,8 (95 % KI_{1,0} – 3,2). Sammenhengen var sterkere dersom midlene ble brukt omkring unnfangelsen eller sammenhengende i mer enn sju dager. Økt risiko for spontanabort ble observert også ved bruk av aspirin, men ikke ved paracetamol.

Antiflogistika er blant de mest brukte medikamenter i den vestlige verden. Årsaken til den økte abortrisikoen er trolig at medikamentene hemmer produksjonen av prostaglandiner, som medvirker til at embryoet kan feste seg i livmoren.

Publisert: 25. september 2003. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 16. februar 2026.